

NSPRV

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE

Novi Sad, Trg Slobode 3 tel/faks: 021/6616-886, 025/420-093, 023/515-757
e-mail: sindiso@sbb.rs, nsprv@open.telekom.rs, nsprv.zr@open.telekom.rs

Prava od rođenja: Briga i obrazovanje od ranog detinjstva Globalna nedelja akcije, 22 – 28. april 2012. Velika slika, 25. april 2012.

Svake godine preko 200 miliona dece mlađe od 5 godina u zemljama sa niskim i srednjim dohotkom neće razviti svoj biološki potencijal zbog siromaštva, nehranjenosti i neadekvatne brige i šansa za učenje.

Zbog tako lošeg životnog početka, čak i da dobiju šansu da se školuju, uglavnom su ispod proseka. Posledično, oni nastavljaju ciklus siromaštva, sa slabo plaćenim poslovima u odrasloj dobi, imaju decu poput sebe samih, kasnije im obezbeđuju nizak nivo zdravstvene zaštite, nehranjeni su i nastavljaju tako generacijama...

Svako dete ima pravo na obrazovanje i ovo pravo se stiče rođenjem.

Ignorišući pravo na obrazovanje, milioni dece će biti osuđeni na istu ili sličnu sudbinu. Globalna kampanja za Obrazovanje poziva svetske lidere da održe obećanja i obezbede "Brigu i obrazovanje od ranog detinjstva" i "Obrazovanje za svako dete – Pravo od rođenja".

Prava od rođenja: Briga i obrazovanje od ranog detinjstva (ECCE)

Deklaracija iz Jomtien (1990.) "Obrazovanje za sve" zasniva se na tome da učenje počinje od rođenja. Deset godina kasnije 2000. u Dakaru donet je "Okvir za akciju" koji su prihvatile 180 zemalja, a njihovi lideri potpisali ciljeve „Obrazovanja za sve“ – prvi cilj je i unapređenje brige i obrazovanja od najranijeg detinjstva.

2010. godine, deceniju kasnije, UNESCO je održala prvu svetsku konferenciju „Prvi cilj“ u Moskvi, zaključujući da dečija prava na brigu i pravo na obrazovanje počinju od rođenja.

Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima (UDHR) kaže „svako ima pravo na obrazovanje“. Konvencija UN o pravima deteta (CRC), koja akcentuje ugrožena prava deteta, obavezuje države da obezbede jednaka prava svoj deci. Komitet UN o CRC predstavlja holistički pogled na detinjstvo pozivajući države da su deca aktivni učesnici u odlukama dajući im specijalno pravo i pažnju u zanemarenim oblastima od ranog detinjstva.

Uprkos reafirmaciji prava deteta na obrazovanje, mali napredak je učinjen da se ovo postigne za najmlađe.

Šta su Briga i obrazovanje od ranog detinjstva i obrazovanje?

Rano detinjstvo je period do osme godine i to je najkritičniji period u ljudskom razvoju. Obavezno i kvalitetno rano obrazovanje može značajno doprineti fizičkom, psihomotornom, kognitivnom, društvenom i emotivnom razvoju dece uključujući jezičku pismenost. Deca aktivno uče od rođenja i rane godine su značajne za njihov uspeh kasnije u školi i životu.

Postoje brojne studije koje su pokazale značaj intervencija u ranom detinjstvu i njihov uticaj na budućnost. Ove intervencije uključuju odgovarajuću ishranu, obezbeđenje dobre zdravstvene zaštite, sigurno i bezbedno okruženje koje obezbeđuje intelektualnu i fizičku stimulaciju.

Zašto je bitno uključiti se u kampanju za Brigu i obrazovanje od ranog detinjstva?

- Sva deca su nosioci ovog prava – imaju pravo na obrazovanje, među svim ostalim pravima i države su odgovorne da se ono i ostvari.
- To je jedan od najviše zanemarenih ciljeva "Obrazovanja za sve" i ako se zanemarivanje nastavi ovaj cilj neće biti dostignut do 2015. godine.
- Obrazovanje osnažuje ljude, jača demokratije i ekonomije, omogućavajući ljudima da se zaštite, kao i da zaštite svoje porodice od HIV i bolesti i da postanu osobe kakve su i same želele. Bez osnove od samog početka, deca imaju manje šanse da uspeju u školi i veće šanse da rade na slabo plaćenim poslovima kad odrastu. Ovo je osnova za krug siromaštva. Uključujući se u kampanju za "Brigu i obrazovanje od ranog detinjstva" možemo prekinuti taj krug i raditi na okončanju zavisnosti od drugih.

Šta se od nas traži?

Rastuća ulaganja u Brigu i obrazovanje od najranijeg detinjstva

- Vlade treba da promovisu ulaganja u ECCE i da postave okvir za obezbeđivanje programa za najranije detinjstvo uključujući i civilno društvo.
- Uveriti vlade da postave politiku ECCE - koordinišući mehanizam koji obezbeđuje program, aktivnosti i budžete za različite oblasti koje imaju uticaja na ECCE
- Poziv da je najmanje 8% budžeta za obrazovanje raspoređeno na ECCE (najviše u škole) i za značajan rast sredstava za niže razrede osnovnog obrazovanja.

Usavršavanje nastavnika i razvoj planova i programa

- Vlade treba da obezbede više standarde za obrazovanje nastavnika koji rade sa decom u ranom detinjstvu i da obezbede da su kvalifikacije onih koji rade sa decom u ranom detinjstvu na istom nivou kao i kod onih koji rade u osnovnoj školi i u višim razredima.
- Unaprediti nastavne planove i pedagogije u skladu sa uzrastom, vrednujući igre, angažovanje, saradnju, talenat i kreativnost kao i podsticanje samopoštovanja i aktivnih metoda koje prate angažovanje dece.
- Podsticati ministre prosvete da obezbede obrazovanje odraslih kao što i formalno obrazovanje sadrži poruke važne za buduće roditelje u vezi zdravlja i ishrane i osnovnih potreba dece da dobiju jaču kognitivnu i psihosocijalnu podršku i podsticaj od rođenja.

Ukidanje diskriminacije

- Preduzeti mere da se prevaziđu svi oblici diskriminacije i garantovati kvalitetnu brigu od ranog detinjstva i omogućiti obrazovanje i dečacima i devojčicama, deci iz siromašnih i nesrećnih porodica, deci sa smetnjama u razvoju i onima u hitnim slučajevima i marginalizovanim grupama.
- Smanjiti neravnopravnost uključujući intervencije koje naznačavaju rizike kojima su ranjiva deca izložena.

Vlade donatori:

- Donatori treba da ispune obaveze da podrže zemlje da dostignu "Obrazovanje za sve", naročito "Prvi cilj".
- Podizati svesnost o dugoročnom razvoju svake države kako bi se smanjilo siromaštvo i ulagalo u ECCE.
- Uskladiti sredstva sa nacionalnim potrebama da oni kojima je pomoć najpotrebnija dobiju najviše pomoći.
- Obezbediti fokus na pažnji o ranom detinjstvu kao kritičnoj etapi za obrazovne reforme.
- Povećanje finansiranja relevantnih sektora uključenih u ECCE koji promovisu sveobuhvatne programe ECCE.

4 kamena temeljca koji obezbeđuju čvrstu osnovu za pravo na obrazovanje za najmlađu decu

Prateći Izdanje o monitoringu iz 2007. godine, *Jaka fondacija*, koje je fokusirano na brigu o deci u najranijem periodu i razvoju, konsultativna grupa o brizi o deci i razvoju je razvila četiri ključna kamena temeljca za predstavnike širom sveta. To su ključni principi za brigu u ranom detinjstvu i razvoj u nameri da obezbede jaku fondaciju za decu. Slede osnovna objašnjenja za svaki ključni kamen:

1: Start od rođenja (0-3 godine)

- Integrisati, koordinisati i poboljšati usluge svakom detetu i njihovim porodicama
- Promovisati pozitivnu interakciju dece i vaspitača, uključujući podsticaje sredine, dobru zdravstvenu zaštitu i ishranu, te bolju brigu o deci
- Obezbediti univerzalan pristup programima podrške za porodice koje naglašavaju holistički razvoj deteta.

2: Obezbediti nove šanse za otkrivanje i učenje (3-6 godina)

- Obezbediti najmanje dve godine predškolskog obrazovanja pre ulaska u formalno školovanje
- Fokus na razvoj dečije samospoznaje, njihovu interakciju sa vršnjacima i odraslima, njihovo samopouzdanje kao učenika, njihove jezičke sposobnosti i njihovo kritičko mišljenje i sopstvenih sposobnosti za rešavanje problema.
- Pružanje informacija i podrška roditeljima i starateljima.
- Prioritet na najranjivijoj deci i onoj sa posebnim potrebama.

3: Neka škole budu spremne za decu (6-8 godine)

- Obezbediti dobrodošlo, zahvalno i inkluzivno školsko okruženje koje olakšava prelazak iz porodice ili predškolske ustanove.
- Obučiti i imenovati stručne nastavnike koji bi radili u nižim razredima osnovne škole koji razumeju razvojne potrebe i stilove učenja najmlađih
- Obezbediti manja odeljenja i utvrditi broj dece na jednog učitelja u ranim godinama osnovne škole.

4: Razvoj politika o ranom detinjstvu (u svim uzrastima)

- Razviti, implementirati i evaluirati politike i akcione planove u kontekstu nacionalne vizije i strategija za decu, veće ulaganje u njihov razvoj i jaču međusektorsku koordinaciju.

- Garantovati adekvatna sredstva tako što će integrisati problem brige od najranijeg detinjstva u nacionalne razvojne politike i makroekonomsko planiranje i budžetiranje.
- Naznačiti ovaj problem kroz sve sektore i kroz nacionalne planove i politike.
- Investirati sada u politike ECD i programe koji će doprineti boljoj budućnosti pojedincima, porodicama, zajednicama i društvima u celini.

Globalna nedelja akcije, 22-28. april 2012.

Svake godine tokom svoje Globalne nedelje akcije, Svetska kampanja za obrazovanje (GCE) i njene članice širom sveta daju smisao jednom od najvažnijih pitanja "Obrazovanja za sve", a to je u 2012. godini "Briga i obrazovanje od najranijeg detinjstva". Milioni nastavnika, učenika i javnih ličnosti će se ujediniti tokom ove Nedelje od 22 – 28. aprila 2012., svi zastupajući prava dece u čemu i Vi možete učestvovati.

"Velika slika" 25. aprila

Želimo da svetu pokažemo kako izgleda srećno detinjstvo – i želimo da pokažemo svetskim liderima kako "Velika slika" izgleda.

"Velika slika" će uključiti fotografisanje, crtanje ili slikanje slika idealnih situacija iz ranog detinjstva i obrazovanja kako ih naša deca vide, naše mlađe braća i sestre širom sveta. Zamislite stvari koje su vama pomogle da učite i rastete.

Možete pronaći kako biti član pokreta vaše nacionalne "Velike slike" na www.globalactionweek.org.

Drugi načini da se uključite:

- Pozovite lokalne političare, sve važne ljude ili koga god Vi želite da utiče da se pridruže aktivnosti "Velika slika" u vašoj školi ili zajednici.
- Skupite sva obećanja koja su dali političari o obrazovanju proteklih godina.
- Saznajte šta mogu političari da urade da obezbede da SVI dobiju kvalitetnu "Brigu i obrazovanje od najranijeg detinjstva".
- Prezentujte sva obećanja vaših političara kao deo "Velike slike".

Svi mogu učestvovati – samo dodaj svoje ime na www.globalactionweek.org

...i kaži o akciji svojoj majci, daljem rođaku, staroj učiteljici ili komšiji do vas!

Novi Sad, 13.03.2012.god.

prof. Hadži Zdravko M. Kovač
 generalni sekretar NSPRV i SrpS

